

לא מתחשק לי להיות דתי (לפעמים) 7

הרב קוק - עין איה שבת פרק חמישי ו:

גמרא. וז"ל, מעשה באדם אחד שנשא אשה גידמת ולא הכיר בה עד יום מותה. אמר רבי, כמה צנועה אשה זו שלא הכיר בה בעלה. א"ל רבי חיא, זו דרכה בכך, אלא כמה צנוע אדם זה שלא הכיר באשתו.

ההוד והתפארת, כל מה שהוא יותר מלא בציוריו של האדם הפנימיים, כן האדם מתעלה...עד שהוא מוכן יותר לקבל בנפשו את ההוד השכלי והמוסרי.

ולחיפך, ציורי הכיעור, המצערם את הטעם הטבעי של הנפש היפה שעשאה האלהים ישרה, הם מחלישים את כח המדמה ומטשטשים את ההכרה המוסרית והשכלית.

..יש חילוק רב בין תפארת לכיעור, ולא כל האפשר להראות בעין יעורר ציור של הוד, וישנם ציורים רבים שיעוררו זועה וגועל נפש.

כשאהבת ההוד והחן מתמלאת יפה בנפש עד שנעשה כטבע קבוע, מסגלת הנטיה הטבעית את העין לפול רק על ההוד וההדר, והכיעור מתרחק ומתעלם. זה הכלל נוהג הוא בכל אופני ההוד והכיעור, בין בדברים המורגשים, בין בדברים המשוערים והמושכלים.

וע"ז נמצאת מדת הצניעות לעזרתו, להיות סופג בהתגלות רק את היפה והנאה, ומעביר עין מן התוהו והכעור...זאת היא מגמתה של מדת הצניעות.

הרב קוק - עין איה שבת פרק חמישי ו (המשך):

..ע"כ, האדם שהוא צריך לכלכל את נפשו המשכלת ומרגשת מזון נאות לה, להרחיב גבול הטוב והאושר שלה, הוא מוצא לנפשו חובה טבעית להתייחס אל המציאות אשר סביבו באופן של זהירות:

שרק החלקים שישפיעו עליו השפעה של הוד והדר הם יראו לעיניו (=ע"ד החיוב), ומה שיקטין את נפשו בציורים שפלים ופחותי ערך, אותם יסיר מנגד עיניו, יעלימם ויכסם, כדי שמה שיהיה בולט לפניו יהיה רק הטוב והנאה, לפי יחוסו אליהם (=ע"ד השלילה).

אמנם הנטיה שלא לתן מקום למה שהוא כעור, ומעיק על היופי הציורי שיגלה לעין מה שחוצ' לו, זאת היא צניעותה של האשה,

והנטיה שלא להרחיב את העין כ"א לפי מדת ההתפארות; זאת היא מדת הצניעות של האיש.

לא מתחשק לי להיות דתי (לפעמים) - 7 - איתן קופמן

מגילה כח ע"א:

שאל רבי את ר' יהושע בן קרחה במה הארכת ימים!.. א"ל מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע. דאמר ר' יוחנן אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע

שערי תשובה לרבנו יונה - חלק ג אות קצג (=איסור הסתכלות מדין חיבור נפשי):

וזה דבר כת החנפים... החלק הרביעי - המתחבר לרשע.. כמו חבר יקרבהו. וצדיקים מאוס ימאסו ברשע... ואמרו כל המסתכל בדמות אדם רשע עיניו כחות לעת זקנותו...

מהרש"א חידושי אגדות מגילה כח (=איסור הסתכלות מהשפעה סגולית של צורת הפנים):

וע"פ חכמי המקובלים, כי הכרת פניהם ענתה בהם, שיש בצלם דמות מראה אדם - צורה רוחנית, לטוב או לרע כפי מעשיו, לצד הטהרה או לצד הטומאה, ואסור להסתכל לצד הטומאה.

תהלים טז ח: שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט.

שו"ע אורח חיים סימן א סעיף א:

יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר. הגה: ועל כל פנים לא יאחר זמן התפילה שהציבור מתפללין (טור).

הגה: "שויתי ה' לנגדי תמיד", הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלהים. כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול; ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו, והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדיבורו במושב המלך. כל שכן, כשישים האדם אל ליבו שהמלך הגדול, הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, ..מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד (מורה נבוכים ח"ג פ' נ"ב).

ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת. גם בהצנע לכת ובשכבו על משכבו - ידע לפני מי הוא שוכב. ומיד שיעור משנתו, יקום בזריזות לעבודת בוראו יתברך ויתעלה (טור).

רמב"ם מו"נ ח"ג נב:

אין ישיבת... וידע כי המלך הגדול האופף אותו... הוא השכל השופע עלינו, שהוא המגע ביננו ובינו יתעלה

ישעיהו פ"ל כ: ונתן לכם אדני לחם צר ומים לחץ ולא יפגף עוד מוֹרִיד וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת מוֹרִיד.

לאמונת עתנו חלק ז עמוד קנב:

בבחירתו יכול האדם להתרומם ולהתקדש וכן להיפך.

כשבוחר בטוב - ואישיותו המוסרית מהווה את הכח השולט במרכז החיים.. מתקרב הוא להופעת הנשמה בקרבו. אט אט אחרי עמל מוסרי ורוחני ארוך ורציני, מתהווה בו מהפיכה פנימית, ומצורת חיים של עמל מוסרי בלתי פוסק, בהתגברות על כוחות שליליים, מתוך זהירות וזריזות.. מתעלה הוא ומגיע למדרגה עליונה יותר - מדרגת הקדושה, כשחיוו הבחיריים מותאמים לחייו הפנימיים, לחיי נשמתו, מתהפך הכל ומתחילים חייו לזרום מהנשמה עצמה. התורה חיה בקרבו באין עוד צורך למלחמות תדירויות נגד יצה"ר ולעצירת כוחות שונים. ביכולת הזכיה להארת נשמה מדרגות רבות יש, כמובן.